

EUROPOS PILIEČIŲ GRUPĖ

DĖL NAUJO
MŪSŲ SIEKIUS
ATITINKANČIO
EUROPOS
BIUDŽETO

Informacijos
Rinkinys

Apie šį Rinkinį

Sveiki atvykę į Europos piliečių forumą, skirtą naujam ES biudžetui, atitinkančiam mūsų siekius. Dėkojame, kad sutikote dalyvauti šiame procese. Tikimės, kad jis bus turiningas, įdomus ir malonus! Priimdami Europos Komisijos kvietimą, sutikote leisti į ypatingą kelionę. 1 650 Europos piliečių jau sutiko prisijungti prie šio demokratinio nuotykių: Europos piliečių forumų. Nuo 2021 m. jie konsultuoja Europos Komisiją įvairiomis temomis. Dabar jūsų eilė!

Esate vienas iš 150 atsitiktine tvarka atrinktų dalyvių iš visų 27 Europos Sąjungos (ES) valstybių narių, atspindinčių ES įvairovę. Artimiausiais mėnesiais esate kviečiami aptarti naują ilgalaikį ES biudžetą, kuris bus pradėtas naudoti 2028 m., ir parengti rekomendacijas, kaip jį panaudoti kuo geriau. Kartu su kitais forumo nariais turėsite laiko apsispręsti, pasidalyti idėjomis ir klausimais ir galiausiai pateikti rekomendacijas Europos Komisijai.

Dėsime visas pastangas, kad jūsų patirtis būtų maloni. Šis informacinis rinkinys padės jums susipažinti su visu procesu. Jį sudaro keturi skyriai:

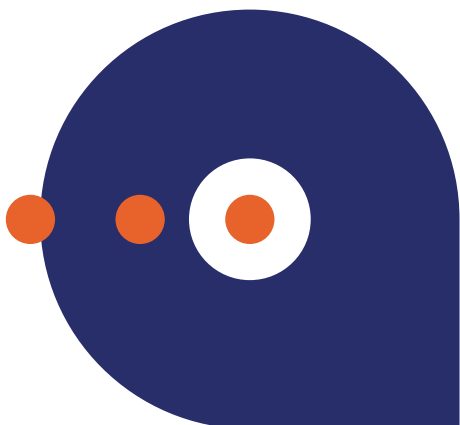
1. **PROCESAS: KAS YRA PILIEČIŲ FORUMAI?** 4
2. **VEIKLOS SRITIS: KĄ TURĖSIU DARYTI?** 6
3. **TEMA: KĄ TURIU ŽINOTI APIE ES BIUDŽETĄ?** 8

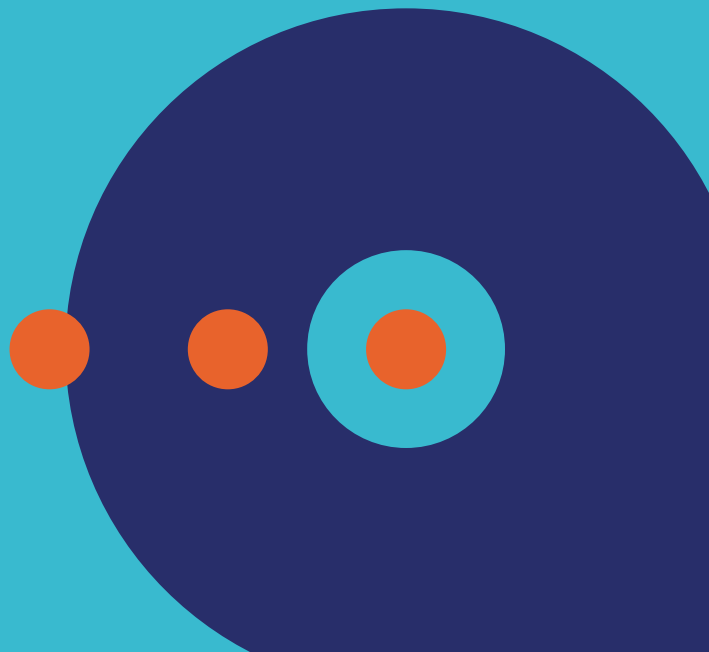
PRIEDAS – PRAKTINĖ INFORMACIJA: KOKIĄ GAUSIU PAGALBĄ, SUSIJUSIĄ SU KELIONĖS ORGANIZAVIMU IR APMOKĖJIMU?

RENGINĮ ORGANIZUOJANTYS ŽMONĖS: KAS ORGANIZUOJA ŠĮ FORUMĄ?

Europos piliečių forumus dėl kito ES biudžeto organizuoja Europos Komisija. Europos Komisija yra ES vykdomoji institucija, atsakinga už teisės aktų siūlymą, politikos įgyvendinimą ir kasdienės ES veiklos valdymą. Ji užtikrina tinkamą ES teisės aktų taikymą visose valstybėse narėse, atstovauja ES tarptautiniu mastu ir prižiūri biudžetą bei finansus. Komisija siekia skatinti ES interesus ir politiką prekybos, aplinkosaugos ir konkurencijos srityse.

Komisija taip pat atsako už tai, kad 2025 m. liepos mėn. būtų pasiūlytas naujas ilgalaikis ES biudžetas. Komisija vykdo plataus masto konsultacijas, kad sužinotų nuomones dėl šio būsimo biudžeto.

1/Procesas:

kas yra Europos piliečių forumai

KUO REMIASI EUROPOS PILIEČIŲ FORUMŲ VEIKLA?

Europos Komisijos piliečių forumuose atsitiktine tvarka atrinkti dalyviai iš visų 27 valstybių narių susirenka aptarti svarbiausių rengiamų teisės aktų ir kitų Europos lygmens iniciatyvų. Kaip forumo dalyvis perimsite estafetę iš visos eilės kolegų europiečių, šį kartą daugiausia dėmesio skiriant naujo ilgalaikio ES biudžeto, atitinkančio mūsų ambicijas nuo 2028 m., temai. Šių diskusijų pagrindu parengsite rekomendacijas, į kurias Europos Komisija atsižvelgs ruošdamakitą ilgalaikį ES biudžetą. Šis procesas ką tik prasidėjo. Daugiau informacijos rasite čia:

https://citizens.ec.europa.eu/new-european-budget_lt

Forumai buvo sudaryti po 2021–2022 m. vykusios konferencijos dėl Europos ateities. 800 atsitiktine tvarka atrinktų forumų piliečių konferencijos metu paragino ateityje dažniau sudaryti panašias galimybes piliečiams dalyvauti formuojant Europos politiką. Reaguodama į tai, Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen nusprendė, kad Europos piliečių forumai taps nuolatine Europos demokratinio gyvenimo dalimi ir įtrauks piliečius į politikos formavimo procesą.

Kitose grupėse buvo nagrinėjamos konkretnės politikos temos: ką daryti su [maisto švaistymu](#), kaip [formuoti virtualius pasaulius](#), kaip [skatinti mobilumą mokymosi tikslais](#), kaip pagerinti [energijos vartojimo efektyvumą](#) ir kaip [kovoti su neapykanta visuomenėje](#).

KAIP VEIKS ŠIS EUROPOS PILIEČIŲ FORUMAS?

Prisijunkite prie 149 atsitiktine tvarka atrinktų piliečių iš visų valstybių narių, atstovaujančių ES įvairovei, iš kurių trečdalis yra jaunesni nei 29 metų, kad būtų užtikrintos geros skirtingų kartų diskusijos. Visi kartu sudarysite piliečių forumą dėl naujojo ES biudžeto. Jūs, kaip Europos pilietis, praturtinsite institucinį procesą, kad būtų priimami geresni sprendimai. Šiuos sprendimus priims 450 milijonų Europos piliečių atstovaujančios institucijos: Europos Komisija, Europos Parlamentas ir ES Taryba.

Forume kartu su kitais piliečiais dirbsite **ne tik mažose grupėse (maždaug po 12 žmonių), bet ir visi kartu (plenariniuose posėdžiuose)**. Mažesnėse darbo grupėse turėsite galimybę temą nagrinėti giliau. Aptardami įvairias nuomones ir idėjas parengsite rekomendacijas, kokie turėtų būti kito ilgalaikio biudžeto prioritetai. Be to, reguliariai rinksitės į plenarines sesijas, kuriose dalyositės patirtimi, klausysite kitų diskusijų dalyvių ir ekspertų bei reikšite savo nuomonę apie kitų mažų grupių idėjas. Galiausiai jūsų parengtas rekomendacijas patvirtins visas forumas.

Jums dirbti padės neįtikėtina **profesionalių vertėjų komanda**. Jie sinchroniškai vers jūsų aptarimus į visas 24 oficialias Europos Sąjungos kalbas. Galėsite kalbėti kalba, kuria reikšti mintis jums patogiausia.

Atlikti savo darbą jums padės **pagalbos komanda**. Šios

komandos užduotis – užtikrinti, kad kiekvienas dalyvis jaustųsi patogiai. Ji stebės kiekvienos sesijos laiką ir eigą. Tai padės grupės darbą padaryti dinamiškesnį, kad būtų galima kuo geriau panaudoti kiekvieno asmens ir grupės indėlį. Taip pat gausite įvairių priemonių, skirtų bendram darbui ir kolektyviniam sprendimų priėmimui. Be to, vietoje bus pagalbininkų, kurie padės jums orientuotis savaitgaliais ir suteiks praktinės informacijos.

Viso proceso metu jums taip pat padės garsių ES biudžeto ekspertų komanda. Vadinamasis „**Žinių komitetas**“ suteiks žinių ne tik apie įvairius ES biudžeto aspektus, bet ir apie tai, kaip veikia Europos Sąjunga. Diskusijų metu jo nariai atsakys į jūsų klausimus, reaguos teikdami savo nuomonę ir informaciją. Taip pat turėsite galimybę keistis nuomonėmis su kitais pilietinės visuomenės, ES institucijų ir akademinės bendruomenės atstovais. Dėsime visas pastangas, kad visa jums reikalinga informacija būtų pateikta suprantamai ir interaktyviai. Nesijaudinkite, neprivalote tapti ekspertu!

Komisijos pareigūnai, kurie rengia būsimą pasiūlymą dėl naujojo ES biudžeto, taip pat dalyvaus visuose posėdžiuose ir išklaitys jūsų rekomendacijas ir pareiškimus.

Taip pat dalyvaus **stebėtojų grupė**, kurių dauguma yra mokslininkai, norintys stebėti komisijos darbo eigą. Jie nesikiš į jūsų diskusijas ir asmeniškai neminės jūsų ir kitų forumo narių. **Žiniasklaidos atstovai** taip pat bus pakviesti, ir tik gavę jūsų sutikimą, galės prašyti interviu iš kai kurių forumo narių.

PILIEČIŲ FORUMAS DĖL NAUJO EUROPOS BIUDŽETO, ATITINKANČIO MŪSŲ AMBICIJAS

Su kitais dalyviais susitiksime trijose sesijose. Dvi sesijos vyks atvykstant asmeniškai į Briuselį, o viena – internetu:

- **1 sesija**
2025 m. kovo 28–30 d. (vietoje Briuselyje, Belgijoje)
- **2 sesija**
2025 m. balandžio 25–27 d.
(internetinė vaizdo konferencija)
- **3 sesija**
2025 m. gegužės 16–18 d. (vietoje Briuselyje, Belgijoje)

Prašome laikytis susitikimų laiko ir dalyvauti kiekvienoje programos dalyje. Susidūrę su praktinio pobūdžio problema, galite kreiptis pagalbos į mūsų pagalbos komandą. Patyrę sveikatos sutrikimų, nedelsdami praneškite apie tai mums, o vietoje esantis asmuo arba viešbučio registratūros darbuotojas suteiks jums skubią pagalbą.

Forume gali dalyvauti tik atsitiktiniu būdu atrinkti asmenys. Specialiųjų poreikių turinčių dalyvių pagalbininkai diskusijose nedalyvaus, tačiau galės būti klausytojais. Jie taip pat galės dalyvauti socialiniuose susitikimuose.

Vakarais būsite kviečiami į **socialinius renginius** (ketvirtadienį, penktadienį, šeštadienį). Prisijunkite prie mūsų ir skirkite laiko susipažinti su kitais dalyviais – pasidalykite šia reta akimirką, kai vienoje patalpoje susirenka visų 27 valstybių narių piliečiai.

Jei kyla kokių nors sunkumų dėl to, kaip viskas vyksta, arba jei pastebėjote teisės aktams prieštaraujantį netinkamą elgesį, kreipkitės į asmenį, forumo posėdžių metu atliekantį „**įtraukties pareigūno**“ pareigas, arba tarp sesijų atsiųskite el. laišką.

Forumą papildė [debatai internetu](#) dėl piliečių dalyvavimo platformoje, kuriuose gali dalyvauti visi Europos piliečiai, norintys pasidalyti savo nuomone apie būsimą ilgalaikį ES biudžetą. Kviečiame informuoti savo šeimos narius, draugus ir kolegas, kurie nebuvo atrinkti į forumą, kad jie taip pat prisidėtų.

Jei sutiksime, būsite pakviesti socialiniuose tinkluose informuoti apie savo dalyvavimą šiame forume. Tik prašome nesidalyti jokia asmenine informacija ir kitų dalyvių indėliu.

2 / Veiklos sritis: ką turėsiu daryti?

2025 m. liepos mėn. Komisija pateiks pasiūlymą dėl naujo ilgalaikio ES biudžeto nuo 2028 m., dėl kurio vėliau spręs Europos Parlamentas ir valstybės narės ES Taryboje. Tai galimybė susitarti dėl stipraus ir modernaus ES biudžeto, atitinkančio mūsų siekius.

Žvelgiant į ateitį, ES laukia dideli pokyčiai, susiję su mūsų visuomene, saugumu, ekonomika ir visa planeta. Laisvos, demokratinės, stiprios, saugios, klestinčios ir konkurencingos Europos tikslas, išdėstytas šios komisijos [politinėse gairėse](#) ir [2024–2029 m. Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje](#), turi būti pasiektas labai sudėtingomis geopolitinėmis aplinkybėmis. ES biudžetas turėtų ir toliau gerinti piliečių gyvenimo kokybę ir kelti pragyvenimo lygį, remti darbo vietas, įmones, studentus, ūkininkus, mokslinius tyrimus, regionus ir vietas bendruomenės visoje Europoje ir už jos ribų. Kartu reikia spręsti neatidėliotinus prioritetinius klausimus, tokius kaip gynyba ir saugumas.

Nepaisant augančio ES veiksmų poreikio, ES biudžetas turi ribotus finansinius išteklius. Formuojant kitą ilgalaikį ES biudžetą reikia bendrai išanalizuoti pagrindinius uždavinius – susitarti dėl to, „ką“ finansuoti, t. y. dėl investicijų poreikio ateinančiais metais, ir „kaip“ tai finansuoti. Europos Komisija ketina dalyvauti diskusijoje su forumo nariais dėl kito ES biudžeto. Taigi jūsų ir kitų šio piliečių forumo narių bus prašoma atsakyti į šį pagrindinį klausimą:

„Kokie ES finansuojami prioritetai ir veiksmai europiečiams užtikrina didžiausią pridėtinę vertę?“

Šis klausimas apima du pagrindinius aspektus:

- Kokiems prioritetams ateityje turėtų būti skiriamas ES biudžetas?
- Kokias veiklos rūšis reikėtų remti iš ES biudžeto, kad šiuos prioritetus būtų lengviau įgyvendinti?

[vairūs pagalbiniai klausimai padės jums susigaudyti šioje temoje. Pavyzdžiui, kaip galėtume kuo geriau panaudoti kiekvieną ES biudžeto eurą? Kaip tai gali atspindėti skirtingus europiečių poreikius? Ar turite idėjų, kaip ES biudžetas galėtų tiesiogiai ir teigiamai paveikti jūsų gyvenimą? Kaip jis gali geriausiai padėti spręsti bendrus Europos iššūkius?

Padedami patyrusių moderatorių, ekspertų ir išorės pranešėjų, kartu su kitais piliečiais trijose sesijose ieškosite atsakymų į šiuos klausimus:

1 SESIJOS metu susipažinsite su ES biudžetu ir Piliečių forumo veiklos sritimi. Įžanginėje dalyje bus paaiškinta ES biudžeto esmė, taip pat jo raida, kam jis skirtas, iš kur gaunami pinigai ir kaip priimami sprendimai. Kartu su kitais piliečiais taip pat nagrinėsite bendrus prioritetus ir skirtingus finansavimo poreikius, kuriems reikalinga ES biudžeto parama. Aptarsite bendros ateities vizijas, nustatysite pagrindinius iššūkius ir galimybes. Taip pat svarstysite, kokiais principais turėtų būti vadovaujama formuojant kitą ES biudžetą.

2 SESIJOS, kuri vyks internetu, metu susitarsite dėl politinių prioritetų ir paruosite pirmąsias rekomendacijas. Parengsite idėjų, kaip geriausiai remti šiuos bendrus prioritetus ir spręsti nustatytus bendrus iššūkius. Visų pirma nustatysite ir aptarsite, kokie veiksmai galėtų turėti didžiausią poveikį gerinant piliečių gyvenimą visoje Europoje.

3 SESIJOS metu tobulinsite savo idėjas. Galiausiai šios idėjos taps galutinėmis rekomendacijomis, kaip suformuoti mūsų siekius atitinkantį ES biudžetą. Dėl jūsų rezultatų bus balsuojama ir jie bus patvirtinti paskutinėje plenarinėje sesijoje.

Forumas **PATEIKS** rekomendacijų sąrašą, kuris bus įtrauktas į būsimą Europos Komisijos darbą, susijusį su ES biudžetu.

3 / Tema:

Ką turiu žinoti apie ES biudžetą?

KODĖL MUMS REIKIA ES BIUDŽETO?

Kaip tikriausiai žinote, biudžetas – tai planas, rodantis, kiek pinigų asmuo ar organizacija uždirbs ir kiek jų reikės ar galės išleisti. Kiekviena pasaulio valstybė turi biudžetą, kuriame apskaičiuojamos potencialios valstybės pajamos (kiek pinigų ji uždirba) ir išlaidos (kiek pinigų išleidžia).

ES biudžetas pradedamas naudoti tada, kai tampa veiksmingiau leisti pinigus ES lygmeniu nei vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu. Tai galima pavadinti ES biudžeto „pridėtine verte“. Jis papildo valstybių narių biudžetus. Štai kelios sritys, kuriose ES biudžetas turi didelę pridėtinę vertę, palyginti su nacionaliniais biudžetais:

- **Pirma**, jis remia Europos politiką, kurioje ES atlieka svarbų vaidmenį, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutartyse, kurios yra privalomi valstybių narių susitarimai. Ši politika apima žemės ūkio ir sanglaudos sritis. Žemės ūkio sektoriuje daugiausia dėmesio skiriama apsirūpinimo maistu užtikrinimui, ūkininkų pragyvenimo šaltinių rėmimui ir tvaraus žemės ūkio skatinimui visoje ES. Tuo tarpu sanglaudos politika siekiama remti aukštą gyvenimo kokybę visuose ES regionuose skatinant ekonominę, socialinę ir teritorinę vienybę, grindžiamą solidarumo principu.
- **Antra**, iš ES biudžeto remiami tikro europinio masto projektai, pavyzdžiui, tarpvalstybinė infrastruktūra (pvz., traukinių tinklas „Rail Baltica“, jungiantis Estiją, Latviją ir Lietuvą su likusia Europos dalimi) arba kelių šalių vykdomi projektai (pvz., kelių valstybių narių teisminis bendradarbiavimas).
- **Trečia**, tai leidžia spręsti visoms valstybėms narėms bendrus Europos uždavinius, pavyzdžiui, stiprinti mūsų konkurencingumą, užtikrinti saugumą ir užbaigti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką.
- **Ketvirta**, jis padeda spręsti bendras krizes ir nepaprastąsias situacijas, pavyzdžiui, COVID-19 pandemiją ir Rusijos agresyvaus karo prieš Ukrainą padarinius.
- **Penkta**, jis remia ES veiksmus pasauliniu mastu, pavyzdžiui, plėtojant tarptautines partnerystes, vystomąjį bendradarbiavimą ir humanitarinę pagalbą.

Sutelkiant išteklius, kartu sprendžiant bendrus uždavinius ir teikiant pagalbą visoms valstybėms narėms, jų piliečiams ir ne tik, ES biudžetas kuria pridėtinę vertę, stiprina Europos ekonomiką ir geopolitinę padėtį.

Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad investicijos finansuojamos ne tik iš viešojo sektoriaus, t. y. nacionalinių biudžetų ar ES biudžeto, bet ir iš privačiojo sektoriaus lėšų (t. y. privačių santaupų Europoje ir už jos ribų). Viešasis finansavimas gali būti naudojamas privačiam kapitalui pritraukti, pavyzdžiui, finansuojant dalį inovacinių projektų, kurie privatioms bendrovėms atrodo pernelyg rizikingi, arba mažinant privačių investicijų riziką teikiant garantijas.

KAS YRA ES BIUDŽETAS?

Kai kalbama apie ES biudžetą, dažnai turimas omenyje ilgalaikis planas, vadinamas daugiamete finansine programa (DFP). Šiame plane nustatoma bendra turimų lėšų suma ir nusprendžiama, kaip jos bus leidžiamos per kelerius metus. Jame taip pat nustatomos išlaidų ribos kiekvienai pagrindinei sričiai, pavyzdžiui, saugumui ir gynybai arba gamtiniais ištekliais ir aplinkai. Daugiameitė finansinė programa grindžiama Europos Komisijos pasiūlymu, kurį, gavus Europos Parlamento pritarimą, vienbalsiai priima 27 valstybės narės Taryboje, kaip išsamiau paaiškinta toliau.

Remiantis daugiamete finansine programa, kasmet sudaromas ir tvirtinamas metinis ES biudžetas. Jame nustatomos tų metų išlaidos ir pajamos, atsižvelgiant į bendrą sumą, dėl kurios susitarta pagal ilgalaikį ES biudžetą.

Dabartinis ilgalaikis ES biudžetas apima laikotarpį nuo 2021 iki 2027 m. Jį sudaro 1,2 trilijono eurų, t. y. maždaug 1 proc. ES BVP (bendrasis vidaus produktas – šalyje per tam tikrą laikotarpį pagamintų prekių ir paslaugų vertė). **ES sudaro 27 valstybės narės, kuriose iš viso gyvena 450 mln. gyventojų.** Pagal šiuos skaičius, metinis ES biudžetas iš tikrųjų yra gana mažas – **2021–2027 m. apie 160–180 mlrd. eurų per metus.** Jis maždaug atitinka Danijos, kurioje gyvena 5,6 mln. žmonių, nacionalinį biudžetą ir yra maždaug 30 proc. mažesnis už Lenkijos, kurioje gyvena 38 mln. žmonių, biudžetą.

Išimties tvarka jis papildytas maždaug 800 mlrd. eurų iš laikinosios priemonės „NextGenerationEU“, skirtos padėti atsigausti po COVID-19 pandemijos. Todėl ilgalaikis ES biudžetas kartu su „NextGenerationEU“ sudaro apie 2 trilijonus eurų.

„NextGenerationEU“ yra laikina ES ekonomikos atkūrimo priemonė, skirta padėti valstybės narėms atsigausti po COVID-19 pandemijos ekonominio ir socialinio poveikio. Pagal šią programą skiriama 800 mlrd. eurų dotacijų ir paskolų reformoms ir investicijoms remti, daugiausia dėmesio skiriant žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, ekonominiam atsparumui ir socialinei sanglaudai. „NextGenerationEU“ finansuoti Europos Komisija ES vardu skolinasi kapitalo rinkose.

KĄ FINANSUOJA ES IR KO JAI PAVYKO PASIEKTI?

Ilgalaikis ES biudžetas suskirstytas į išlaidų kategorijas, o kai kurios jų išvardytos toliau.

- **Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninės technologijos:**

remia mokslinius tyrimus, padeda skaitmeninti įmones ir vyriausybines paslaugas, investuoja į fizinę (pvz., geležinkelį), skaitmeninę (pvz., 5G ryšys ir spartusis internetas) ir kosmoso infrastruktūrą; taip pat skatina konkurencingumą, pavyzdžiui, finansuojant pagrindines technologijas skaitmeninėje, klimato ir biotechnologijų srityse.

- **Sanglauda, atsparumas ir vertybės:**

siekia mažinti regioninius skirtumus ir skatinti tvarų vystymąsi ES. Šiomis lėšomis remiama žaliaji ir skaitmeninė pertvarka, padedama jaunimo ir sveikatos iniciatyvoms ir propaguojamos ES vertybės. Pavyzdžiui, padeda kurti išmaniuosius miestus, ekologišką transportą ir projektus, kuriais sujungiamos atokios vietovės. Taip pat remia regionus, kuriuos labiausiai paveikė perėjimas nuo iškastinio kuro prie švarios energijos, siūlo mokymus, kad darbuotojai įgytų naujų įgūdžių. Finansuoja tarpvalstybinio judumo švietimo, socialinės įtraukties, geresnės sveikatos priežiūros, teisingumo, žmogaus teisių ir kultūrinių iniciatyvų projektus ir organizacijas.

- **Gamtos ištekliai ir aplinka:**

daugiausia dėmesio skiriama ES žemės ūkio ir jūrų sektorių tvarumui didinti, kovai su klimato kaita ir apsirūpinimo

maistu saugumui užtikrinti. Apima paramą ūkininkams ir žuvininkystei, investicijas į kaimo plėtrą, biologinės įvairovės apsaugą, miškų ir laukinės gamtos išsaugojimą ir išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą.

- **Migracija ir sienų valdymas:**

didina sienų saugumą ir padeda veiksmingai valdyti migraciją. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, reikia investuoti į sienų stebėjimą, kovos su terorizmu priemones ir projektus, skirtus padėti integruoti migrantus ir kartu saugoti prieglobsčio sistemą.

- **Saugumas ir gynyba:**

siekiami didinti strateginį savarankiškumą ir stiprinti ES gynybos pramonę. Pavyzdžiui, finansuojant bendrus karinius mokslinius tyrimus, kibernetinio saugumo ir naujos kartos gynybos technologijas bei Europos palydovinės navigacijos sistemas.

- **Kaimynystė ir pasaulis:**

finansuojami ES veiksmai užsienyje, kuriais skatinamas stabilumas, vystymasis ir humanitarinė pagalba, taip pat puoselėjamos ES vertybės pasaulyje. Pavyzdžiui, ši parama padeda kurti infrastruktūrą, gerinti sveikatos priežiūrą ir švietimą besivystančiose šalyse, teikti skubią pagalbą konfliktų zonose ar stichinių nelaimių paveiktose teritorijose.

- **Europos viešasis administravimas:**

taip pat finansuoja ES administraciją, kad būtų užtikrintas veiksmingas ES valdymas.

Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninės technologijos

149,9 (+11,5 iš NGEU)

Sanglauda, atsparumas ir vertybės

429,8 (+776,5 iš NGEU)

Gamtos ištekliai ir aplinka

400,3 (+18,9 iš NGEU)

Migracija ir sienų valdymas

28,3

Saugumas ir gynyba

16,4

Kaimynystė ir pasaulis

113,7

Europos viešasis administravimas

82,5

Iš viso 2 027,9 mlrd. eurų

Priemonė „NextGenerationEU“
806,9 mlrd.

Ilgalaikis biudžetas
1 221 mlrd.

ES biudžetas daro tiesioginį ir konkretų poveikį Europos piliečių, įmonių, mokslininkų, ūkininkų ir vietos bendruomenių gyvenimui. Štai keletas pasiekimų, kuriuos pavyko įgyvendinti ES biudžeto lėšomis, pavyzdžiai:

- **KLIMATAS:** išvengta 87 milijonų tonų anglies dioksido ekvivalento per metus.
- **MOBILUMAS MOKYMOŠI TIKSLAIS:** nuo programos „Erasmus“ sukūrimo 1987 m. joje dalyvavo 16 milijonų žmonių.
- **DARBO VIETOS:** pastaraisiais metais dėl iš Europos socialinio fondo finansuojamų iniciatyvų darbą susirado 6,8 mln. žmonių.
- **SKAITMENINIMAS:** ES lėšomis finansuojama Europos palydovinės navigacijos sistema „Galileo“, kurios signalais naudojasi daugiau kaip 2,3 mlrd. prietaisų visame pasaulyje – nuo išmaniųjų telefonų iki avarinių siųstuvų. ES finansuojama „Galileo“ teikia laisvai prieinamus palydovinius duomenis, leidžiančius nustatyti buvimo vietą, navigaciją ir laiką.
- **ĮMONIŲ RĖMIMAS:** 2014–2022 m. ES finansinę paramą pagal sanglaudos politiką gavo 5 mln. įmonių.
- **MOKSLAS:** 1985–2023 m. ES paramą moksliniams tyrimams gavo 35 Nobelio premijos laureatai.
- **ENERGETIKOS INFRASTRUKTŪRA:** 2014–2020 m. laikotarpiu ES energetikos sistemą papildė 3 613 km elektros kabelių, skirtų sujungti valstybes nares.
- **KULTŪRA:** 2024 m. penki iš „Oskarams“ nominuotų filmų buvo remiami ES biudžeto lėšomis.

KAIP FINANSUOJAMAS ES BIUDŽETAS?

2021–2027 m. ES biudžetas finansuojamas iš šių šaltinių, skaičiuojant kiekvienus metus:

- 1. Įnašai iš nacionalinių biudžetų** (64 proc. 2025 m.), priklausomai nuo valstybių narių nacionalinių pajamų (BNP) lygio. Tai yra didžiausias ES biudžeto pajamų šaltinis ir užtikrina, kad pajamų visada pakaktų visoms patvirtintoms išlaidoms padengti ir kad ES biudžetas visada būtų subalansuotas.
- 2. Muitai** (14 proc. 2025 m.), taikomi į ES įvežamoms prekėms iš ES nepriklausančių šalių.
- 3. Pridėtinės vertės mokestis (PVM)** grindžiamas įnašas iš nacionalinių biudžetų (16 proc. 2025 m.).
- 4. Plastikinių pakuočių atliekos** (5 proc. 2025 m.): valstybių narių įnašas, apskaičiuojamas pagal kiekvienoje valstybėje narėje susidarančių neperdirbtų plastikinių pakuočių atliekų kiekį.
- 5. Kitos pajamos,** pavyzdžiui, ES nepriklausančių šalių įnašai ir baudos įmonėms už antikonkurencinį elgesį.

Be to, Europos Komisija yra įgaliota [ES sutartyse](#) ES vardu skolintis iš tarptautinių kapitalo rinkų. Nuo 2021 m. Komisija [kaupia lėšas kapitalo rinkose](#), skirtas finansuoti savo atsigavimo po COVID priemonę „NextGenerationEU“, be to, skolinasi lėšų kitiems prioritetams, pavyzdžiui, paramai Ukrainai.

Siekdama padėti grąžinti paskolas, skirtas dotacijoms pagal „NextGenerationEU“ dalį, Komisija, be kita ko, pasiūlė [tris](#) papildomus naujus pajamų šaltinius:

- Dalis pajamų iš **ES prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos**, galiojančios ES mastu, pagal kurią nustatomas daug energijos suvartojančių pramonės šakų išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio apribojimas ir pagal kurią įmonės gali pirkti ir parduoti apyvartinius taršos leidimus, kad būtų skatinamos mažinti išmetamų teršalų kiekį.
- **Pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas**, pagal kurį į ES importuojamoms prekėms nustatoma anglies dvideginio kaina, siekiant užtikrinti, kad užsienio gamintojai laikytųsi tų pačių klimato standartų kaip ir ES pramonė; ir
- ribotas laikinas kiekvienos valstybės narės įnašas, priklausantis nuo bendrovės pelno dydžio.

KAIP VYKSTA ES BIUDŽETO DERINIMAS IR TVIRTINIMAS?

Nors tai nebus pagrindinis forumo klausimas, žinoti ES biudžeto tvirtinimo procesą yra svarbu.

Dėl ES ilgalaikio biudžeto derasi ir jį priima Europos Parlamentas ir ES Taryba, remdamiesi Europos Komisijos pasiūlymais. ES Tarybą sudaro valstybių narių nacionalinių vyriausybių atstovai, o Europos Parlamentą renka Europos piliečiai. Sprendimų priėmimo procesą galima suskirstyti į tris etapus:

1 ETAPAS:

ES ILGALAIKIO BIUDŽETO PRISTATYMAS

Derybos dėl ilgalaikio ES biudžeto prasideda likus metams iki jo priėmimo. Komisija pradeda procesą pateikdama pasiūlymus. Rengdama šiuos pasiūlymus, Komisija plačiai konsultuojasi su institucijomis, suinteresuotosiomis šalimis ir piliečiais. Šiame etape vyksta forumo darbas: jūsų rekomendacijos prisidės prie pasiūlymų rengimo.

2 ETAPAS:

DERYBOS DĖL ES ILGALAIKIO BIUDŽETO

ES Taryba, sudaryta iš visų valstybių narių, parengia savo poziciją remdamasi Komisijos pasiūlymais. Europos Parlamentas taip pat patvirtina savo poziciją dėl pasiūlymų. Kai visos šalys nustato savo pozicijas, prasideda Parlamento ir Tarybos derybos, kurių tikslas – pasiekti bendrą susitarimą.

3 ETAPAS:

ES ILGALAIKIO BIUDŽETO PRIĖMIMAS

Pasiekus susitarimą, ilgalaikis ES biudžetas priimamas pagal specialią teisėkūros procedūrą. ES Taryba turi vieningai pritarti įvairiems elementams. Po to Europos Parlamentas turi duoti sutikimą.

Prireikus, ilgalaikio ES biudžeto galiojimo laikotarpiu jis gali būti peržiūrėtas, jei iškiltų beprecedenčių ir netikėtų naujų iššūkių. Taip nutiko 2024 m. vasario mėn., kai buvo peržiūrėtas ES biudžetas, siekiant užtikrinti finansavimą tokioms prioritetinėms sritims kaip parama Ukrainai, strateginės technologijos ir migracija.

KAIP ĮGYVENDINAMAS ES BIUDŽETAS?

ES finansavimą gali tiesiogiai valdyti Komisija (tiesioginis valdymas), bendrai Komisija ir valstybės narės (pasidalijamasis valdymas) arba įgyvendinantys partneriai, tokie kaip Europos investicijų bankas (netiesioginis valdymas). Valdymo būdas lemia paraiškų finansavimo tvarką ir jų vertinimo būdą.

Nors ES skiria finansavimą konkrečiai programai ar projektui arba dalyvauja projekte suteikdama garantiją, ji ne visada tiesiogiai dalyvauja kasdieniame valdyme. Nors valstybės narės atsakingos už didžiosios ES biudžeto dalies įgyvendinimą, Komisija prisiima galutinę atsakomybę už jo vykdymą.

Komisija yra įsipareigojusi saugoti mokesčių mokėtojų pinigus ir užtikrinti, kad kiekvienas ES biudžeto euras būtų išleistas skaidriai ir teisingai. Siekdama šio tikslo, Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybių narių valdžios institucijomis ir kitomis ES institucijomis.

